

CHEMIE

laboratorní cvičení č. 13

13
• CHEMIE

Redoxní vlastnosti vitamínu C pracovní list (učitel)

Slovníček pojmů

S využitím dostupných zdrojů vysvětlíte následující pojmy:

Redoxní reakce:

Chemické reakce, při nichž dochází k předání elektronů mezi prvky, a tím pádem ke změně jejich oxidačních čísel.

Oxidace:

Jedna z „poloreakcí“ redoxních dějů. Při oxidaci dochází ke ztrátě elektronů a tím pádem ke zvýšení oxidačního čísla oxidovaného prvku.

Redukce:

Jedna z „poloreakcí“ redoxních dějů. Při redukci dochází k přijmutí elektronů a tím pádem ke snížení oxidačního čísla redukováného prvku.

Oxidační činidlo:

Látka, jejímž působením se jiná látka oxidační činidlo samo se tedy redukuje.

Redukční činidlo:

Látka, jejímž působením se jiná látka redukuje. Redukční činidlo samo se tedy oxidační činidlo.

Antioxidant:

Látka, která zabraňuje oxidaci jiné látky – působí proti oxidaci (látka sama se oxidační činidlo).

5. Ze vzorce kyseliny askorbové odvodte mezi jaké skupiny chemických látek bychom ji mohli zařadit.

Kyslíkaté heterocykly (cyklické ethery), alkoholy, ketony, ...

6. Jakou důležitou roli hraje kyselina askorbová v našem organismu?

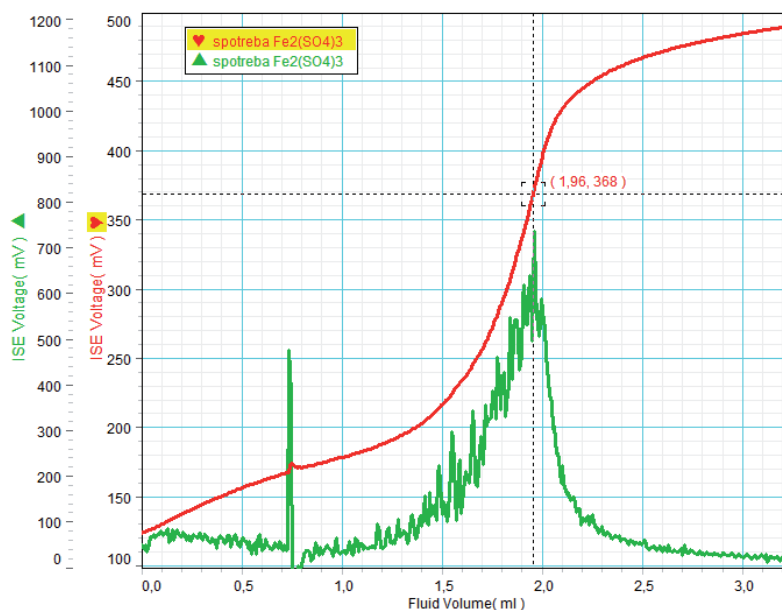
Kyselina askorbová je nutná pro správný průběh řady redoxních metabolických dějů u rostlin i živočichů (často zastává funkci tzv. kofaktoru enzymů). Mimo to je také významným antioxidantem.

7. Proč se objevují zmínky o nemoci zvané **kurděje** právě v době velkých zámořských objevů?

Námořníci byli po měsíce odkázáni na dietu skládající se ze sušeného hovězího masa a sucharů. Téměř žádný vitamín C tím pádem v potravě nepřijímali. Proto se u nich začala projevovat tzv. avitaminóza vitaminu C, neboli kurděje. Nemoc označovaná jako kurděje (scorbut, Möllerova-Batlowova choroba, avitaminóza vitaminu C) se projevuje především krvácením z dásní až vypadáváním zubů, krvácením pod kůži, do svalů, do nehtových lůžek, vnitřních orgánů, sníženou odolností proti nemocem a poruchou krvevotvorby.

Vizualizace naměřených dat

1. Zakreslete graf změny redoxního potenciálu v čase.

Graf změny redoxního potenciálu v čase (zelená křivka představuje derivaci křivky červené).

2. Proč dochází ke stálému růstu redoxního potenciálu i po ztitrování veškeré kyseliny askorbové, když se již nemá co oxidovat?

Přidáváním roztoku železitých kationtů dochází k postupnému růstu jejich koncentrace. Pokud tedy stále přikapáváme roztok síranu železitého, dochází také k postupnému růstu měřeného potenciálu.

Vyhodnocení naměřených dat

1. Doplňte následující tabulku:

Hodnota	Z grafu odečteno
Počáteční hodnota potenciálu [mV]	124 mV
Konečná hodnota potenciálu [mV]	490 mV
Bod ekvivalence [ml $\text{Fe}_2(\text{SO}_4)_3$]	1,965 (správný výsledek 2,0) ml
Látkové množství $\text{Fe}_2(\text{SO}_4)_3$ [mmol]	0,1965 (0,2) mmol
Odpovídající látkové množství kys. askorbové [mmol]	0,09825 (0,1) mmol
Koncentrace kys. askorbové v původním vzorku [mol/l]	0,09825 (0,1) mol/l
Potvrdili jsme koncentraci v původním vzorku	ano
V průběhu titrace docházelo k (nehodící se škrtněte):	VZRŮSTU × ~~POKLESU~~ celkového redoxního potenciálu

Závěr

1. Jaké vlastnosti kyseliny askorbové jsme si provedeným experimentem ověřili?

Provedená reakce demonstrovala redukční účinky kyseliny askorbové. Důkazem tohoto působení bylo zredukování iontů Fe^{3+} na ionty Fe^{2+} . Kyselina askorbová se při této reakci sama oxidovala. Tyto vlastnosti umožňují kyselině askorbové účastnit se různých redoxních dějů v buňce, včetně antioxidačního působení.

2. Můžeme provedený redoxní děj využít v analytické chemii ke stanovení koncentrace kyseliny askorbové?

Ano, můžeme. Protože se jedná o klasickou redoxní titraci, při které nám ORP elektroda slouží k detekci bodu ekvivalence, můžeme z hodnot, odečtených z naměřené křivky vypočítat množství obsažené kyseliny askorbové (viz tabulka výsledků).

3. Jak by vypadala titrační křivka v případě, že bychom titrovali pomocí kyseliny askorbové roztok síranu železitého (použité roztoky bychom obrátili – do stříkačky bychom plnili roztok kys. askorbové a v kádince by byl roztok síranu železitého)? Kdy budeme hovořit o oxidimetrii a kdy o reduktometrii?

V průběhu reakce by docházelo k poklesu celkového redoxního potenciálu a nikoli k růstu. Titrační křivka by tedy teoreticky byla zrcadlovým obrazem křivky námi získané. Podle toho hovoříme o reduktometrii a oxidimetrii. V případě reduktometrie je jako titrační činidlo použito redukční činidlo a titrační křivka postupně „klesá“. Pokud je použito jako titrační činidlo, které je oxidačním činidlem, hovoříme o oxidimetrii a titrační křivka postupně „roste“.

4. Při oxidaci a redukci v rámci organických sloučenin si všímáme celkového počtu vodíků. Můžeme dát do vztahu s redukcí a oxidací skutečnost, že v rámci určité organické sloučeniny ubýde či přibude atomů vodíku?

Ano. Hydrogenace (vnášení vodíku) je redukcí. Naopak dehydrogenace (odštěpení vodíku) je oxidací.